



صیانت از منابع انرژی؛ ضرورت امروز، نیاز فردا

رشد اقتصادی و توسعه صنعتی که از پایه‌های اصلی پیشرفت، اقتدار سیاسی و استقلال ملی است، تا اندازه زیادی به استفاده درست و منطقی از منابع انرژی ارتباط دارد. انرژی، همواره به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای بشر مطرح بوده است. بسیاری از روابط و سیاست‌گذاری‌های یک کشور تحت تاثیر انرژی یا برای تنظیم عرضه و تقاضای آن صورت می‌پذیرد. بنابراین کشورهایی که در اندیشه رشد و توسعه اقتصادی، صنعتی و اجتماعی هستند، تلاش می‌کنند تا در قالب برنامه‌ریزی‌های مدون، ضمن برآورد تراز عرضه و تقاضای انرژی کشور خود در آینده، زیرساخت‌های لازم برای تنظیم این دو را فراهم آورند. این کشورها همچنین در پی آن هستند که با بهای هر چه کم‌تر به منابع انرژی هر

چه بیش‌تر دست یابند. یکی از مهم‌ترین چالش‌های بخش انرژی ایران طی دو دهه اخیر، اتلاف گسترده منابع انرژی در بخش‌های مختلف تولید، انتقال و توزیع (طرف عرضه) و همچنین مصرف (طرف تقاضا) بوده است. متأسفانه فراوانی منابع انرژی در ایران گاه سبب شده است که به ارزش این منابع گرانقدر توجه نشده و در مصرف آن‌ها استانداردهای لازم رعایت نشود. نگاهی به مهم‌ترین شاخص‌های انرژی ایران و جهان نشان می‌دهد که اگرچه مصرف انرژی اولیه در کشور ایران نسبت به کشورهای صنعتی کم‌تر است، اما شاخص «شدت انرژی» کشور ما نسبت به این کشورها بالاتر است. برخلاف بسیاری از کشورها که در حال کاهش شدت انرژی خود هستند، این



شاخص در ایران سالانه افزایش می‌یابد. بر اساس آمارهای موجود، میزان شدت مصرف انرژی در ایران ۱۷ برابر ژاپن، ۴ برابر کانادا، ۳/۵ برابر ترکیه، ۲ برابر چین و حدود ۴-۵ برابر میانگین جهانی است. در اروپا در هر مترمربع از یک ساختمان، ۴ مترمکعب گاز مصرف می‌شود؛ در حالی که این رقم در ایران ۳۰ متر مکعب است.

استاندارد نبودن ساخت و سازها در کشور موجب شده است که انرژی در حدود ۲۲ درصد از طریق پنجره‌ها، ۲۱ درصد از کف ساختمان‌ها و ۳۶ درصد از دیوارها به هدر رود.

این مسأله بسیار تأمل برانگیز است و اگر این روند رشد مصرف در کشور ادامه یابد و مدیریت صحیحی برای توزیع و مصرف انرژی صورت نپذیرد، در آینده‌ای نه چندان دور کشور با بحران عرضه و تقاضای آن روبه‌رو خواهد بود.

نگاهی به ارقام و ارقام سایر مصرف‌کنندگان انرژی در جهان نیز نشان می‌دهد، استفاده بی‌رویه انرژی، خاصه گاز طبیعی در مصارف عمومی (خانگی و تجاری) از اولویت‌های پایین‌تری نسبت به مصرف در حوزه‌های تاثیرگذار بر



قیمت ثابت سال ۲۰۰۰)، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین رؤس چشم‌انداز صنعت نفت و گاز ایران در سند چشم‌انداز بیست ساله کشور هدف‌گذاری شده است.

با عنایت به آنچه گفته شد و با توجه به افزایش مصرف انرژی و منابع محدود آن که امروزه از آن استفاده می‌شود و برای صیانت از سرمایه‌های ملی کشور و جلوگیری از اسراف آن‌ها، تبیین و پیاده‌سازی راه‌کارهای مصرف بهینه انرژی به عنوان یک وظیفه معنوی و ملی، امری لازم و اجتناب‌ناپذیر است که باید مورد توجه همه آحاد جامعه، به‌ویژه دست‌اندرکاران بخش انرژی کشور قرار گیرد. در این راستا تغییر در ساختار اقتصادی و صنعتی، تغییر الگوی مصرف انرژی نظیر برق‌رسانی و سوخت‌رسانی به بسیاری از روستاها و شهرهای کوچک، اصلاح ساختار صنایع و تولید محصولات با انرژی‌بری کم‌تر و الزام به رعایت استانداردها و معیارهای مصرف سوخت، وضع قوانین و استانداردهای لازم در این رابطه و همچنین اصلاح منطقی قیمت‌های نازل حامل‌های انرژی از جمله راه‌کارهای کاهش مصرف انرژی در کشور به‌شمار می‌آید.

مدیر فنی

اقتصاد کشورها برخوردار است. همچنین طبق آمارهای جهانی در سال ۲۰۰۸، ترکیب مصرف اولیه حامل‌های انرژی به ترتیب عبارت است از: ۳۴/۷۸ درصد نفت، ۲۹/۲۵ درصد زغال‌سنگ، ۲۴/۱۴ درصد گاز و ۱۱/۸۳ درصد سایر حامل‌ها (انرژی هسته‌ای و برق آبی و سایر حامل‌های انرژی تجدیدپذیر)؛ در حالی که این ترکیب در آمارهای جهانی برای کشور ایران به ترتیب ۴۳/۴ درصد نفت، ۵۵/۱ درصد گاز و ۱/۵ درصد سایر حامل‌های انرژی یعنی برق آبی، بادی و خورشیدی، زغال‌سنگ و سوخت‌های سنتی است. از این رو مشاهده می‌شود که ترکیب مصرف حامل‌های انرژی در کشور به‌طور عمده متکی بر نفت و گاز بوده و کاملاً با سایر نقاط دنیا متفاوت است.

خوشبختانه در برنامه پنجم توسعه که سال ۱۳۸۹ سال اول اجرای آن است، به موضوع بهینه‌سازی مصرف منابع انرژی توجه و اهتمام ویژه‌ای شده و این امر از جمله الزامات مورد نظر در تدوین این برنامه در صنعت نفت است. همچنین کاهش شاخص "شدت انرژی" کشور به کم‌تر از ۰/۳ (معادل هر تن نفت خام به ازای هزار دلار تولید ناخالص داخلی به



کشورهایی که در اندیشه رشد و توسعه اقتصادی، صنعتی و اجتماعی هستند، تلاش می‌کنند تا در قالب برنامه‌ریزی‌های مدون، ضمن برآورد تراز عرضه و تقاضای انرژی کشور خود در آینده، زیر ساخت‌های لازم برای تنظیم این دو را فراهم آورند و در پی آن هستند که با بهای هر چه کم‌تر به منابع انرژی هر چه بیش‌تر دست یابند.

